

Sárga locsoló

Az állomásfőnök természetesen mindig a nemzetközi expressz előtt locsolt. Ez az expressz nagyon messzire szaladt, talán egy Párizs nevű városig is eljutott. Kilenc óra általában elmúlt, és az állomásfőnök, akinek nem volt beosztottja, de azért, és persze miért is ne, állomásfőnök volt, kötelességtudóan kilépett az épületből, megemelte a sárga locsolót, köszönt az asszonynak, majd akkurátusan megöntözte a virágágyást, amit felesége ültetett még kora tavasszal. Az állomásfőnök felesége, akit az asszony mindig is furcsa gondolkodásúnak tekintett, minden tavasszal ültetett. Igenis jót tett a virágágyás az állomásnak, ennek a külső kerületi kicsiny, de takaros épületnek, amit, csodamód, és valóban csodamód, nem szüntettek meg. Hány efféle épület roskadozott a környéken, elhagyatottan, pusztulva? Ezen az asszony is sokat gondolkodott, volt rá ideje. Annyi mindent bezártak, lezártak, elkerítették akkoriban. Lehet, hogy elfelejtették. Hogy csak, mint különben annyi mindenről, róla is elfeledkeztek. Talán az állomásfőnöknek maradt akkora befolyása, de nem, ez mégsem lehetséges, ha az ő személye szóba került, legföljebb a részvét jöhetett szóba. Megsajnálták, akiknek volt módjuk erre, elvégre az Endre itt teljesített harminc küzdelmes éven át, ahol például hosszú ideig nem működött a két kerületet összekötő közúti sorompó, és mégis csupán egyetlen baleset történt. Igaz, akkor haltak meg emberek. És hát különben is, miféle részvétről lehet szó manapság?! Ezen az állomáson az idő múlásának megszokott története volt. Nem nagyon változott semmi, ami pedig mégis, a látványosság gondos elkerülésével tette.

Ha festettek, nem figyelt föl rá senki. Ha területet rendeztek, nem érdekelte a kutyát se. Szólt valaki az új szemetes ládikák miatt? Mióta zöldellt például folyondár az állomás előtti tölgyfán, hogy már a legfölső ágakat is elérte? Ki tudja azt már.

Az asszony is jó néhány éve jelent meg, és az expressz áthaladtakor már szokásos helyén, a padon ült. Az expressz náluk soha nem állt meg, csak átrobogott, szelet kavart, port vert föl, ami lassan, unottan hagyta abba a gomolygást. Az asszony most készült vizes zsebkendővel is, ugyanis mára kivételesen nagy meleget ígértek. De arra nem készülhetett, hogy leül mellé egy férfi, és megzavarja a szépen fölépített, kitartó nyugalalmát. Évek óta üldögélt itt, az állomásfőnökség irodájának ajtaja mellett, és most jött valaki. Nem sokkal a locsolás után telepedett le mellé az az ember. Ráadásul nyomban megérezte, hogy az, aki helyet foglalt mellette, nem utas.

És bizony meg sem kérdezte ez a férfi, helyet foglalhat-e mellette. Ez a viselkedés érthetően fölbosszantotta az asszonyt, mondani is akarta, régóta vár valakit, a hely más számára van fenntartva, csakhogy a férfi megelőzte, gondolta, szólt mély, rekedt hangon, gondolta, ismételte, leülhet, lenne itt neki még hely, és

aztán elmosolyodott, mintha ez vicces, hogy lám, egy hely, ahol momentán nem ülnek, akárkié is lehetne. Egy ősz, ritkuló hajú férfi, eléggé átlagos, hűján a kiütököző jellegzetességeknek. Az öltözékén sincs semmi különösebb szemrevaló. Különben a mosolya sem volt annyira tolakodó. Lehet, hogy az asszony látta már, ismerte valahonnan, de persze hányszor történik olyan, hogy valakiről azt hisszük, ismerősünk, csak mert a másik annyira átlagos. Lehet, hogy az ismerőseink miatt hisszük azt, hogy ismerjük a világot, holott a nem ismerősök sokkal, de sokkal többen vannak. Kilépett az épület elé az állomásfőnök, a tárcsával a hátát vakargatta.

– Délig nem lesz áthaladás, felsővezeték-szakadás történt kettővel feljebb – magyarázta, és az asszony tudta, a kettővel feljebb két kisebb állomást jelent a vonalon, azt is tudta, melyik az a két állomás. Két közbülső, még mindig külsőnek számító kerület. Ott szakadt el a vezeték, ahol a város már sűrűbb, izgatottabb arcát mutatja, és éppen egy nagyobb megálló előtt.

Az asszony észrevette, hogy a férfi megint elmosolyodik.

– Ne haragudjon, maga örül ennek?

– Nem örülök, dehog. Miből gondolja?

– Hogy nevetett, onnan.

– Ő örül – mondta a férfi, megvonta a vállát, az állomásfőnököt nézte.

Az asszony csodálkozott, honnan tudja ezt. Honnan tud ez a férfi az állomásfőnök szokásairól vagy az akármilyen, kevésbé nyilvánvaló kedélyéről? Nem nagyon beszéltek, a férfi újságot olvasott, aztán kanyargós sorokat írkált egy noteszba. Kicsit hamarabb sétált haza az asszony. Mások televízió előtt bambulnak ilyenkor. Nézik a sorozatokat vagy a vásárlós műsorokat. Csak be kell telefonálni, és másnap hozzák is a fiúk a vasalót, a vízforralót, a párasítót. Az asszony egyszer majdnem rendelt egy tojásfőzőt. Sokan persze a kínai boltra esküsznek, a személyes tapasztalat nélkülözhetetlenségére. Hogy inkább onnan vásárolnak, érintés, többszöri átforgatás, megvizsgálás alapján. Aznap délután a vásárlós műsorban locsolókat is mutogattak. Mindenféle színekben pompáztak. És igen, volt közöttük egy sárga példány is, és ezen az asszony elgondolkodott.

Másnap a férfi bemutatkozott. Mondta a nevét, a kezét nyújtotta. Ez igazán meglepte az asszonyt, már hogy egy férfi a kezét nyújtja neki, de természetesen elfogadta, nem volt arra oka, hogy visszautasítsa. Még ha a tegnapi megjelenését némiképpen tolakodónak is gondolta. És kérdés az is, fogott ő valaha kezét férfival? Régi ünnepeken talán megtörtént ilyesmi. Elvtársnő! Milyen volt ennek a férfinak az érintése, ezen is tünődött, de nem tudta megmondani, nem volt ismerős, nem volt valamilyen, olyan semmilyen volt. Elcsattogott az expressz, az állomásfőnök jött a sárga locsolóval, amit éjszakára mindig bevitt az irodájába, és locsolt. Ha végez, telitölti a kannát a fali csapból, és az ágyás mellett hagyja.

Egyszer egy hideg télen befagyott a csap, megrepesztette a falat. Még mindig ott fehérlik a nyom, igaz, olyan, mint egy nagy, nem gyógyuló seb. Azt is mindenki tudja, hogy a virág szereti az állott vizet. Egy ellenőrzésen, az asszony tanúja volt az esetnek, meg is kérdezték az állomásfőnököt, miért áll ott, a fal tövében, a csap mellett az a kanna. Egy sárga locsoló. Mi keresnivalója van ott. Mintha ugyan a tárgyak keresnének. Mintha lett volna éle is ennek az érdeklődésnek. Az állomásfőnök akkor váratlanul megkeményedett.

– Az én kannám – jelentette ki, és bár ennek nem sok értelme volt, azért nagyon vitatni sem lehetett, az ellenőrző vasúti hivatalnok se vonhatta kétségbe, csak belejegyzett valamit a füzetébe, és nem firtatta tovább a körülményeket.

– Nagyon remélem, ma nem lesz baj – mondta az állomásfőnök, ott állt mellettük, és meglóbálta az üres kannát, maradt egy kicsit, a homlokát törölgette. Még nincsen tíz óra, és már tombol a meleg.

– Ez a hőség – szölt, megcsóválta a fejét, bement az irodájába, és hosszan telefonált. Előbb a feleségét hívta, elmondta neki, hogy nagyon meleg van, megtudta, hogy az asszonynak is melege van, aztán a szomszédos állomást hívta, és azoktól a kollégáktól, akik ott szolgáltak, és hasonlóképpen szerencsésnek mondhatták magukat, hogy szolgálhatnak, megkérdezte, ott milyen az idő, mert itt, ezen az állomáson rekkenő hőség van. A közelben, távolban egyaránt meleg volt, a szomszédos állomásokon is. Az asszony szerint az állomásfőnök humorizált. Kis ideig csönd volt, és az asszony ekkor úgy vélte, hogy az állomásfőnök mégiscsak elgondolkodik az általános, mindenkit érintő melegen. Lehetett ebben valami. Az állomásfőnök nemsokára kijött az épület elé, pedig éppen nem is vártak vonatot.

– Nagyon meleg van – szölt, törölgette a tarkóját, bólogatott.

Az asszony fölállt később, tett néhány lépést. Néha szokott sétálni, igaz, nem merészkedik el túlságosan távolra. Az első sínpár mellett lépdél, ami lefelé tart, roskadozik a nagykanyar előtt egy nem nagyon használatos fafészer. Régen az állomásfőnöknek voltak tyúkjai, azokat tartotta ott, aztán odatévedt egy menyét. Endre sírt. Sorba volt fektetve tíz tyúk, egy kakas. Hová lett a kakas feje? Az egyik zónázó kalauza oda is ment, megnézte a tetemeteket, további ötperces késéssel indult el a vonat, más is lejött volna, hogy megnézzék a mészárlást, de őket a kalauz nem engedte le. Ebből persze szóváltás támadt. Aztán megérkezett Joli, az állomásfőnök különös felfogású felesége, és abból is szóváltás támadt. Az állomásfőnök másnap nem is locsolt.

Ha például esik, az asszony behúzódik a váróterembe, ott van térkép is, és menetrend, azok fölött elkalandozhat az ember figyelme, és szerencsére onnan azt is lehet figyelni, ki száll le a vonatokról, vagy ki várakozik. Ki akar innen elutazni. Biztosan azt hiszik róla, az asszonyról az emberek, erre a megállapításra nem ma jött rá, hogy nagy utazó. Pedig csak tölti az időt, és nem akar otthon lenni. Néha a temetőből jön ide, és akkor késik. Úgy érti, tíznél később foglalja el a helyét. Nem utazik ő már sehová. Akadt egy-két ismerős vagy megszokott arc, afféle állandó utazók, de ezek többnyire reggel közlekedtek, amikor még fénye volt az elköpött slájmnak, a korai zónázóval utaztak a városba.

Az idegen férfi egyszer csak megszólalt, látta, jegyezte meg, mintha csak mellesesen, hogy a gróf elutazott.

A nő megint csodálkozott, a grófot sokan ismerték a környéken, magának való, bogaras ember volt, gyakran kötekedett, egyszer még a sárga locsoló színét is megkritizálta, de hogy elutazott volna, és hogy vonattal?! Várjunk csak. Igaz, miért ne utazhatna vonattal egy gróf, akinek, mert még ez is előfordulhat, semmi köze sem volt az igazi grófokhoz.

– A múlt héten – mondta tehát bizonytalanul az asszony.

– Nyolc napja – bólintott a férfi, és ettől a jólétesültségtől, vagy hogyan is nevezze, az asszony kedvetlen lett. Befutott éppen a kis piros zónázó. Ma se

szállt fel rá senki. A zónázóra nemigen szoktak felkapaszkodni. Azért hárman csak leszálltak, egy idősebb pár, menni alig tudtak, csak tipegtek, két nagyon öreg ember, biztos a kerületi temetőbe jöttek, és még egy fiatal nő is leszállt, aki már rá is gyújtott, a szerelvény lépcsőjén egyensúlyozott, de már meglebbent arca előtt a szürke füstfelhő. Olcsó, fényeskedő retikült himbált, és eléggé föl volt vágva a meglehetősen rövid szoknyája. Elhaladt mellettük, és a férfi fordult utána, amíg csak láthatta. Kifejezéstelen maradt az arca. Aztán ennyit jegyzett meg:

– Esni fog.

– Biztos? – kérdezte a nő önkéntelenül, aztán gyorsan megbánta.

Honnan tudja ezt a férfi. Tudta, jól gondolta. Kerekedett délutánra egy könnyű kis zápor valóban, kapott az ágyás valamennyi vizet. Az asszony arra gondolt, hogy jó, de azért holnap is locsolni kell.

Másnap az asszony nem sokkal nyolc után érkezett. Még hamarabb is érkezhetett volna, de azt már túlzásnak gondolta. Útközben kiflit vett, és kockasajtot. Néha parizert hozott, vagy májast, és ha megkívánta, répalevet. Egyszer meglátta a krumplicukrot, mert újabban azt is lehetett kapni, de megbánta. Vizet nem kellett hozni, ott volt a falicsap az állomásfőnökség irodája mellett, Endre is onnan töltögette a sárga locsolót. Amikor az asszony megérkezett, már elzötyögött a személy, és aztán a következő vonat az expressz volt, majd jött vidékről, még tíz előtt, egy gyors, és nyomában egy személy, aztán újra egy expressz robogott át rajtuk, mert természetesen nem állt meg. Déli egyig, kettőig az asszony tudta a vonatokat. Néha horgolt. Vagy rejtvényt fejtett, leginkább skandinávot. Már használta a nagyítót. Olvasott is néha, de nem szerette a bonyolult könyveket. Nem volt türelme hozzájuk. De a vonatokon sokat gondolkodott. És mostanában, ezt maga sem értette, gyakran megakadt a tekintete a sárga locsolón.

Előfordult, hogy a férfi hamarabb érkezett, vagyis láthatta még a fél kilences személyt is, méghozzá az ő helyéről, mert a padnak azon az oldalán ült, ahol az asszony szokott, ezért amint megpillantotta őt, szó nélkül és azonnal, bocsánatkérről félmosollyal a szája sarkában a másik oldalra húzódott. Mindig köszönt. Köszönt, és biccentett hozzá. Aztán az állomásfőnök füttyörészve kijött, és locsolt.

Egyszer megkérdezett a férfitől egy rejtvényt, de a férfi nem tudta. Lehet, hogy buta? Magát sem tartotta butának, pedig ő sem tudta azt a szót. Nem kelle-ne gyorsan ítélni.

Aztán egy másik reggel az asszony nem találta a padon a férfit. És bizony később sem jött, délig sem. Az asszony arra gondolt, soha nem jön már, ettől tulajdonképpen megkönnyebbült, olyan jó kedve támadt, hogy dúdolván fölállt, az ágyához lépett, kihúzott néhány gázt, egyik-másik már fölmagzott. Volt rózsza, mályva, trombitafolyondár, nyuszifül, jött a személy, a sebes, az expressz. Függett egy kis kukaláda a sínterületet elválasztó piros és fehér festésű csővázokon, a gázt abba dobta. Egyszer az állomásfőnök nem találta a jelzőtárcsáját, ez még a férfi föltúnte előtt történt, meg is kérte az asszonyt, hogy ha nem veszi tola-kodásnak, segítsen megkeresni. De hát hol? Bent, kérem szépen, az irodában! Úgy nézett az Endre, mint egy gyerek, elveszett a legizgalmasabb játéka. Az asszony nem is gondolt semmi rosszra. Belépett az irodába, és hiába nézett körbe többször, még Endre fekhelye alá is, ahol megdermedt papír zsebkeendőket látott, nem is keveset, nem lett meg a tárcsa. Másnap azt mondta az állomásfőnök lo-

csolás közben, és őszintén nevetett a dolgon, hogy véletlenül hazavitte. Otthon volt a jelzőtárcsa, a kredencen maradt, és az az igazság, hogy a felesége, amikor megtalálta, előbb elcsodálkozott, de aztán átvitte a szomszédba, hogy na, nézzék csak meg a szomszédék, egy ilyen kis semmiséggel állít meg az ura hatalmas szerelvényeket, meg emberekkel tömött vagonokat, elindít, megállít, micsoda hatalom. Éppen akkor jött a postás, neki is megmutatták a tárcsát.

Az állomásfőnök különös viselkedésű felesége, Joli néha kijött az állomásra, és megtekintette a virágágyást. Inkább vizsgálat volt az, afféle ellenőrzés. Joli körbejárta az ágyást, egyszer, aztán még egyszer. Miért is kókadt ez a nyuszifül? Az állomásfőnök rendesen locsolt, olykor, nagyobb melegek idején, estefelé is. Az asszony látta ezt, ha néha hosszabban maradt.

Amikor a férfi nem jött, délben már eléggé ingerült volt az asszony. Beteg lett a másik. Megunta. Gondolkodott aztán ezen, mert ez a föltevés méltó volt az alaposabb megfontolásra. Arra jutott, inkább legyen beteg a férfi, minthogy megunja. Jó, valóban nem volt bőbeszédű, néha kellemetlenkedett is, nem is minden rejtvényt tudott, de azért megunni őt nem kellene. Hogy jön ahhoz, ha kérdezheti. És kérdezi is.

Egyszer például azt mondta, tetszik neki a sárga locsoló. Na, hiszen, miket nem mond, mintha a veséjébe látna, incselkedne. Miért tetszik ez a locsoló a férfinak? Az asszony megkérdezte az állomásfőnököt, mi történhetett a férfival, talán beteg lett, amiért nem jön, de az állomásfőnök nem tudta, azt mondta, az az igazság, a nevét se tudja, nem ismeri, azt gondolta, az asszony ismerőse, és ekkor olyan képet vágott, ami arra utalt, hogy többet is föltételezett a szemtelen fantáziájával ennél az állításnál, nemcsak ismerősséget, hanem valami olyasmit, amihez például semmi joga nem volt. Az asszony idegességében nem is árulta el, hogy ő tudja a férfi nevét. Mert bemutatkoztak és kezet is fogtak.

– Nem – szolt mégis az asszony –, az állomásfőnök úr téved. De bizony nagyon téved – olyan ingerült volt, hogy fölállt, és járkálni kezdett, sebesen kapkodta a meleg levegőt. Ki tudja, meddig tart a forróság.

Csak hogy a férfi másnap újra várta, mintha mi sem történt volna, és ráadásul hamarabb érkezett, mint ő, az ő helyén ült, amit persze nyomban átadott, ahogy az asszony a padhoz ért. Csak köszönt, kis biccentés, nem fog ettől örömujjongásban kitörni. A férfi se erőltette a beszélgetést. Miután elrobogott az expressz, és az állomásfőnök is befejezte a locsolást, az asszony csak megjegyezte:

– Nem jött tegnap, Ferenc.

– Dolgom volt – bólintott a férfi, és az asszony eléggé elhagyatottan, minden különösebb segítség nélkül azon tünődött, miféle dolga lehetett a férfinak. Nyilván úgy él, ahogy ő. Nekik már olyan sok tennivalójuk nincsen. Délután pedig esett, a szél elfújta felőlük a forróságot. Beültek a kicsiny váróba, ahol rossz, állott szag terjengett, és fojtogató pára volt.

– Volt tüdőszűrésen mostanában? – kérdezte a férfi.

– Voltam – mondta a nő.

Szerencsére hamar elállt az eső. Az asszony arra gondolt, a férfi hamarosan, lehet, már ma délután felajánlja, hogy hazakíséri. Azt fogja mondani, mert mi mást mondana. Így szokott alakulni, nem? Meg majd azt is kitalálja, hogy útközben üljenek be valahová, nyilván tudni fog egy kellemes helyet. És aztán majd a

sütemény fölött azt mondja, és mintha váratlanul tenné, hogy olyan magányos. Érdekes ez, eddig soha nem együtt indultak el. Nem volt benne rendszer, vagy a férfi ment el hamarabb, vagy ő. Az volt a lényeg, hogy nem együtt. Mintha megállapodás lett volna.

– Holnapután meg fog állni a reggeli expressz – szölt akkor a férfi szórakozottan.

– Amelyik Párizsig megy?

– Az.

– Mégis honnan tudja? – az asszony máris megbánta, hogy ennyit kérdezett. Minek részt venni olyanban, ami butaság?! Nem is nagyon beszélt ezután.

Másnap a férfi szórakozottabbnak tűnt, például az asszony észrevette, hogy reggel elfelejthetett fésülni. Nem volt szél, hát az biztosan nem kócolta így össze. És gyűrött volt az inge nyaka. Amikor elrobogott az expressz, hosszan bámult a szerelvény után. Fel is állt. Aztán visszaült. Lett benne egy kis izgalom. Soha nem látta még ilyenek. A mosolyát látta, de hogy izgatott lett volna?! Az asszony elővett egy horgolást, kanyarított néhány könnyű, színes karikát, majd megkérdezte.

– És ha nem áll meg?

– De megáll – mondta a férfi, ráharapott az alsó ajkára.

– Miért olyan fontos ez?

– Tulajdonképpen fölszállhatnánk rá – tünődött a férfi. És aztán elmosolyodott, mint aki megkönnyebbül. Mit képzelsz, de tényleg?! Mintha kért volna egy pohár vizet. Mintha azt mondta volna, hogy esik, nem esik, sok baj történik a világban, új pékség nyílt a víztoronynál. Van isten, nincsen. Nem természetes az efféle viselkedés. Hogy ők csak úgy fölszálljanak egy vonatra, aminek nem is kellene megállnia.

– És a jegyek?

– Ilyeneken ad a kalauz is.

– Honnan tudja?

– Utaztam már így – bólintott Ferenc.

A nő nem nagyon aludt éjszaka. Voltak csillagok, hunyorogtak, éles fényükkel kiszúrták a fekete vásznat, látta a Holdat is, úszott fent vigyorogva, óriás, láthatatlan seprűjével tisztogatta a földet az éjszaka szele. Hangja volt a fáknak. Néha vonatot is hallott a sötétség mélyéből, tülkölt hosszan, ment vagy jött, ez mindig, ez a gyerekkora óta olyan furcsa volt, elgyengült a hangjától, a sípolástól, kattogástól. Síneken fut az irdatlan test, mégis bármeddig eljut. Reggel állt a fehérneműs szekrény előtt, könyékig belenyúlt a hamis selymek közé, amin meglepődött, aztán visszatolta a fiókot.

Már a padon várakozott a férfi, nála is volt egy kisebb táská. Mosolygott megint. Az expressz késett. Endre, az állomásfőnök kijött, locsolt. Aztán teletöltötte a sárga kannát, letette a fal mellé.

– Azért jó, hogy nincs már olyan meleg – mondta nekik.

Hallották, hogy telefonál, hívta a feleségét, aztán a kollégáit, hogy késik az expressz. Mennyit késik. Nem lehet tudni, de szakadás vagy sínrongálás esete nem forog fenn. Valószínűleg nem sokat késik. Ami meg most van, az már a hidegfront előszobája. Előszoba! Endre hosszan, elégedetten nevetett.

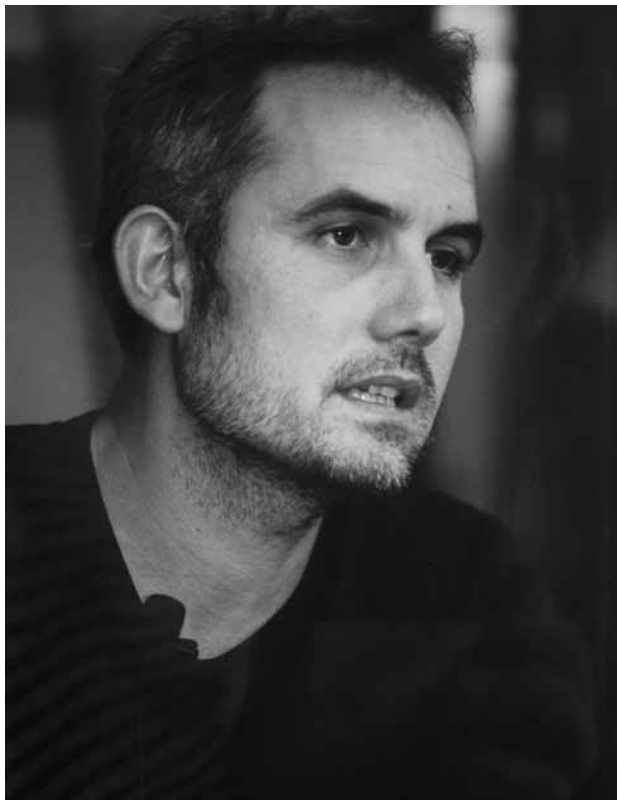
Negyedórát késett az expressz, ami nagyon messze futott, és aztán tényleg megállt náluk. Úgy állt meg, mint egy akármilyen vonat. Várakozott az ő kicsiny állomásukon, gyakorlatilag elfoglalta. Volt büfékocsija, színes függönyökkel, voltak hálókabinos vagonok, néhány arc föltűnt az ablakok sarkában. Érdeklődő pillantások, vajon miért állnak meg az isten háta mögött. Csönd lett, Endre valamiért nem mutatkozott, lehet, hogy éppen a felesége beszélt hozzá.

– Nos? – kérdezte a férfi, valószínűleg a legjobb öltönyét vette föl reggel.

Az asszony már állt, simogatta kétoldalt a szoknyáját.

– Elmondja majd, honnan tudta? – szégyellte magát, és nem értette, miért érez ilyesmit. De jó volt. Aztán a virágágyás felé pillantott. Oda is lépett, emelte a sárga locsolót. Hiszen tele volt. Váratlanul könnyedén vitte, de azért locsolt közben. Mire a vonathoz értek, nem is maradt víz benne. Mint aki meglocsolta a síneket is.

Az asszony a locsolóval szállt föl a vonatra. Ami éppen akkor indult el, amikor Endre kilépett az irodájából, és, ki tudja, miért, először a locsoló helyére pillantott, aztán tekintetével követni kezdte az ellocsolt víz szabálytalan útját.

Darvasi László a pécsi Planet étteremben 2000. november 20-án

2005. június 15-én a Művészetek Házában a színházi szám bemutatóját követően az előző évfolyam legjobbnak választott publikációjáért odaítélt Szinnyei Júlia-emlékdíjat Németh Gábor veszi át, mellette Ágoston Zoltán. Hátul: Koltai Tamás, Tompa Andrea és P. Müller Péter, a lapszámbemutató közreműködői

Szederkényi Ervin